

Justiits- ja Digiministeerium
info@justdigi.ee

Teie 08.06.2026 nr 8-1/4501-1, JDM/26-0692/-1K

Meie 02.07.2026 nr 1.2-3/1489-3

**Kooskõlastuskiri täitemenetluse
seadustiku võlgniku sissetuleku
arestimise regulatsiooni muutmisele**

Täname, et esitasite meile kooskõlastamiseks täitemenetluse seadustiku muutmise seaduse eelnõu väljatöötamiskavatsuse võlgniku sissetuleku arestimise korra muutmiseks ja võlgniku sissetuleku regulatsiooni ajakohastamiseks (edaspidi VTK). Toetame eesmärki muuta täitemenetlus selgemaks, ühetaolisemaks ja ajakohasemaks, sealhulgas võlgnikule kätte jääva raha arvestamise põhimõtete täpsustamist. Samas peame oluliseks, et kavandatavate muudatustega ei vähendataks elatisnõuete täitmise efektiivsust ega suurendataks võimalusi sissetulekute varjamiseks. Lisaks tuleb arvestada, et VTK-ga võivad kaasneda Sotsiaalkindlustusametile arendusvajadused ja täiendav halduskoormus seoses kolmandatele isikutele pandavate teavitamis- ja andmevahetuskohustustega.

1. Võlgniku kontode kohta andmete esitamine

VTK näeb ette võlgniku kohustuse esitada andmed oma kontode kohta ning arestivaba summa kasutamise võimaluse sidumise ühe kontoga. Peame oluliseks, et regulatsioon hõlmaks mitte üksnes võlgniku enda nimel avatud kontosid, vaid ka võlgniku poolt faktiliselt kasutatavaid kontosid, sealhulgas kolmandate isikute kontosid. Samuti tuleks täpsustada, millised on andmete esitamata jätmise või ebaõigete andmete esitamise tagajärjed. Ilma selgete tagajärgedeta võib regulatsiooni praktiline mõju jääda piiratud ulatusega.

2. Kolmanda isiku roll ja otsekinnipidamise säilitamine elatisasjades

Oluliseks küsimuseks peame kolmanda isiku rolli muutmist. Mõistame eesmärki vähendada tööandjate ja teiste väljamakse tegijate halduskoormust olukorras, kus väljamakse tehakse võlgniku Eestis avatud kontole. Samas ei tohiks see kaasa tuua elatisnõuete täitmise nõrgenemist. Teeme ettepaneku kaaluda lahendust, mille kohaselt elatisnõude puhul ei kohaldata kolmanda isiku vabastust automaatselt, vaid säilib võimalus nõuda vajaduse korral tööandjalt või muult väljamakse tegijalt otsekinnipidamist. See aitaks vältida olukorda, kus raha liigub enne kontoaresti rakendumist mujale või võlgnik suunab oma sissetuleku sellisele kontole, millele arest tegelikult ei ulatu.

3. Elatisnõude prioriteetsuse säilitamine

Palume arvestada, et lapse elatisnõue ei ole tavaline rahaline nõue, vaid lapse ülalpidamise tagamise vahend. Kehtiv täitemenetluse seadustik käsitleb elatisnõudeid juba praegu eelisjärjekorras, sealhulgas nõuete rahuldamise järjekorra osas. See põhimõte ei tohi kavandatavate tehniliste või süsteemsete muudatustega nõrgeneda. Seetõttu palume eelnõu koostamisel selgelt reguleerida, et elatisnõude prioriteetsus säilib ka arestimisakti muutmisel, peatamisel, uuendamisel ning mitme arestimisakti samaaegsel täitmisel.

4. Mõju pankroti- ja maksejõuetusmenetlustele

VTK-s on õigesti juhitud tähelepanu vajadusele hinnata muudatuste mõju pankroti- ja maksejõuetusmenetlustele. Peame seejuures oluliseks, et võlgniku liikumine maksejõuetusmenetluses ei vähendaks lapse nõude tegelikku täidetavust. Elatisnõude eripära ja lapse huvi tuleb arvesse võtta ka maksejõuetusmenetlusega seonduvate muudatuste väljatöötamisel.

5. Mittearestitavate sissetulekute piiratud arestimise võimalus

Mittearestitavate sissetulekute osas toetame VTK-s käsitletud suunda võimaldada teatud juhtudel piiratud ulatuses sissenõuet ka sellistele sissetulekutele olukorras, kus kõik või valdav osa võlgniku sissetulekust on mittearestitavad. Seejuures tuleb siiski tagada selged kriteeriumid ning võlgniku ja tema ülalpeetavate minimaalne toimetulek. Selline lahendus võib olla põhjendatud eelkõige olukorras, kus kehtiv regulatsioon võimaldab võlgnikul sisuliselt püsivalt täitmisest kõrvale hoida.

6. Kohtutäituri õigus muuta aresti tingimusi omal algatusel

Kohtutäituri õigust muuta aresti tingimusi omal algatusel, sealhulgas juhtudel, kui ilmneb sissetulekute suunamine kolmandate isikute kontodele, tuleb pidada vajalikuks. Õiguselguse ja vaidluste vältimise huvides peaks seadus siiski täpsemalt kirjeldama peamised olukorrad, millal täitur võib selliselt sekkuda. See on oluline nii võlgniku õiguste kaitseks kui ka selleks, et tagada täitemenetluse tegelik efektiivsus.

7. Konto arestimise andmete ajakohastamise tähtaeg

Konto arestimise andmete ajakohastamise osas leiame, et VTK-s pakutud kuni 10 tööpäevane tähtaeg on liiga pikk. Selline ajavahemik võib praktikas võimaldada vahendite ümberliigutamist enne aresti korrigeerimist. Peame põhjendatuks tähtaega oluliselt lühendada või võimaldada andmete ajakohastamine viivitamata, võimalusel automatiseeritult. Kohtutäituri kaalutusotsuse puhul tuleb tagada, et võlgnik ei saaks menetluse tehnilisi vaheetappe kasutada sissetuleku varjamiseks.

8. Rakenduslikud ja infotehnoloogilised mõjud Sotsiaalkindlustusametile

Eraldi juhime tähelepanu kavandatavate muudatustega kaasnevatele rakenduslikele ja infotehnoloogilistele mõjudele. Sotsiaalkindlustusametil on täna kohtutäituritega kasutusel mass- ja üksikpäringu võimalus, mille kaudu antakse muu hulgas teavet maksekanali kohta. Need teenused toimivad praegu kohtutäituri algatatava päringu alusel.

Sotsiaalkindlustusamet ei edasta kehtiva korralduse järgi kohtutäituritele eraldi teavet isiku konto muutmise kohta. Sellise teavituse või andmevahetuse lisandumine eeldaks olemasolevate teenuste ümbertegemist ning tooks kaasa arendusvajadused ja edasise halduskoormuse.

Seetõttu palume eelnõu koostamisel täpsemalt kirjeldada kavandatavat andmevahetuse protsessi. Muu hulgas vajab selgitamist, kas edaspidi saadetakse Sotsiaalkindlustusametile teadmiseks ka arestimisakte olukorras, kus amet ei pea neid täitma; kas amet peab hakkama teavitama kõigist kontot vahetanud isikutest või üksnes nendest, kelle suhtes on kohtutäituril nõue menetluses; milliseid andmeid päringu või teavituse raames vahetatakse; ning kas Sotsiaalkindlustusametile hakkavad laekuma kinnipidamiseks konkreetset protsendid või summad. Need küsimused mõjutavad otseselt arendusvajaduste ulatust, eelarvevajadust ja rakendamise ajakava.

Palume Sotsiaalkindlustusamet kaasata eelnõu edasisse menetlusesse võimalikult varases etapis, et oleks võimalik hinnata muudatuste rakendamise tehnilist teostatavust, arendus- ja eelarvevajadusi ning ajakava. Esialgse hinnangu kohaselt võib uus X-tee arendus maksta

keskmiselt ligikaudu 70 000 eurot, millele lisandub käibemaks, kuid täpsem hinnang on võimalik anda alles pärast andmevahetuse ja arendusvajaduste detailide selgumist.

Kokkuvõte

Kokkuvõtvalt toetame täitemenetluse regulatsiooni ajakohastamist ja selgemaks muutmist, kuid peame vajalikuks, et kavandatavad muudatused ei vähendaks elatisnõuete täitmise efektiivsust, ei suurendaks motivatsiooni töötada mitteametlikult või varjata sissetulekuid ega tooks rakendusasutustele kaasa katmata arendus- ja halduskoormust. Palume eelnõu koostamisel arvestada eespool esitatud märkustega ning kaasata Sotsiaalkindlustusamet edasisse menetlusse.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Karmen Joller
sotsiaalminister

Ulvi Tüllinen
Ulvi.Tyllinen@sm.ee

Helen Meumers
helen.meumers@sm.ee

Rebeka Pintson
rebeka.pintson@sm.ee